

W ramach konkursu pt. *Wzmacniamy Europę SPLOTowymi wartościami – edycja II* (Sieć SPLOT) realizowaliśmy projekt pt. „Uciekamy cukrzycy” (96/SPLOT/2024/II) w okresie 01.09.2024 – 31.03.2025 a niniejsza publikacja stanowi podsumowanie projektu i uzyskanych w ramach ankiet wyników

Charakterystyka grupy badawczej

Badaniu poddano grupę uczestników liczbie 120 osób przed rozpoczęciem warsztatów edukacyjnych oraz po przeprowadzeniu warsztatów edukacyjnych z zakresu Karty Praw Podstawowych oraz profilaktyki zdrowotnej w kierunku detekcji cukrzycy i chorób metabolicznych. Celem było określenie poziomu wiedzy wyjściowej, identyfikacja obszarów wymagających szczególnej uwagi oraz zaplanowanie adekwatnych treści edukacyjnych.

Ankieta 1 – Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej

Wstęp - Prawo do ochrony zdrowia – Artykuł 35 Karty Praw Podstawowych UE

Karta Praw Podstawowych (KPP) Unii Europejskiej to dokument o fundamentalnym znaczeniu dla każdego obywatela UE. Przyjęta w 2000 roku, a prawnie wiążąca od 2009 roku wraz z wejściem w życie Traktatu z Lizbony, Karta stanowi swoisty katalog praw i wolności przysługujących osobom żyjącym w Unii Europejskiej. Obejmuje prawa obywatelskie, polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturalne. Jednym z jej kluczowych zapisów jest **artykuł 35**, który dotyczy prawa do ochrony zdrowia.

Artykuł ten brzmi:

„Każdy ma prawo do opieki zdrowotnej zapobiegawczej oraz do korzystania z leczenia na warunkach ustanowionych przez ustawodawstwo krajowe i praktykę. Wysoki poziom ochrony zdrowia ludzkiego zapewnia się przy określaniu i wykonywaniu wszystkich polityk i działań Unii.”

Artykuł 35 brzmi dość ogólnie, jednak jego znaczenie jest niebagatelne. Po pierwsze, artykuł 35 uznaje zdrowie nie tylko jako kwestię indywidualną, ale też jako wspólne dobro społeczne. Nie ogranicza się jedynie do leczenia chorób, lecz kładzie nacisk również na działania zapobiegawcze, takie jak profilaktyka i promocja zdrowia.

Co istotne, Karta nie narzuca państwom członkowskim jednolitego systemu opieki zdrowotnej – pozostawia to w gestii ustawodawstwa krajowego. Oznacza to, że prawo do ochrony zdrowia może być realizowane na różne sposoby, zależnie od konkretnego kraju. Jednak wspólnym mianownikiem ma być wysoki poziom ochrony zdrowia i równość w dostępie do niej.

Artykuł 35 ma także wymiar polityczny. Zobowiązuje instytucje Unii Europejskiej do uwzględniania zdrowia obywateli przy tworzeniu wszelkich polityk – nie tylko zdrowotnych, ale również np. dotyczących środowiska, pracy czy rolnictwa. Przykładem takiego podejścia może być unijna strategia walki z zanieczyszczeniem powietrza czy programy szczepień.

W dobie pandemii COVID-19 artykuł 35 zyskał na znaczeniu. Stał się punktem odniesienia w debacie o wspólnej polityce zdrowotnej UE, dostępie do szczepionek i roli solidarności między państwami członkowskimi. Choć Karta nie jest panaceum na wszystkie problemy zdrowotne Europy, stanowi ważne przypomnienie, że zdrowie jest podstawowym prawem człowieka – nie luksusem, a obowiązkiem wspólnoty wobec jednostki.

W ramach projektu przeprowadzono ankietę w zakresie wiedzy nt. KPP oraz w zakresie wiedzy nt. cukrzycy.

Cel ankiety

Sprawdzenie wiedzy uczestników na temat podstawowych praw obywatelskich zawartych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Wykresy przedstawiające odpowiedzi na poszczególne pytania przed warsztatami wraz z treścią pytań zostały dołączone poniżej.

Ogólna analiza wyników

Spośród 10 pytań tylko **jedno** (Pytanie 6 – zakaz dyskryminacji) uzyskało większość poprawnych odpowiedzi. W pozostałych przypadkach uczestnicy często wybierali odpowiedzi niezgodne z treścią Karty. Świadczy to o umiarkowanym poziomie znajomości praw podstawowych UE.

Najlepiej ocenione pytania:

- **Pytanie 6 (zakaz dyskryminacji)** – 72 poprawnych odpowiedzi (najwięcej w całym teście).
- **Pytanie 8 (sposób wyboru europosłów)** – 67 poprawnych odpowiedzi.
- **Pytanie 5 (prawo własności)** – 68 poprawnych odpowiedzi.

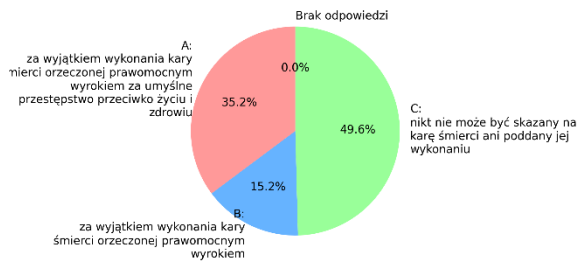
Pytania sprawiające największą trudność:

- **Pytanie 2 (przetwarzanie danych osobowych)** – tylko 36 poprawnych odpowiedzi.
- **Pytanie 10 (zakaz retroaktywności prawa karnego)** – tylko 4 poprawne odpowiedzi (!), przy czym aż 25 osób wskazało nieprawidłowy moment „jego sączenia”.

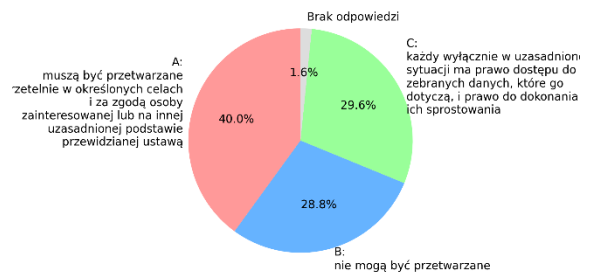
Wnioski:

- Uczestnicy najlepiej orientują się w prawach własności i wyborczych oraz w zakazie dyskryminacji.
- Dużym problemem okazały się bardziej szczegółowe kwestie, takie jak ochrona danych osobowych czy zasada legalizmu w prawie karnym.
- Sugerowane działanie: **dodatkowe szkolenia lub warsztaty z zakresu praw podstawowych UE**, ze szczególnym naciskiem na tematy związane z ochroną danych i zasadami prawa.

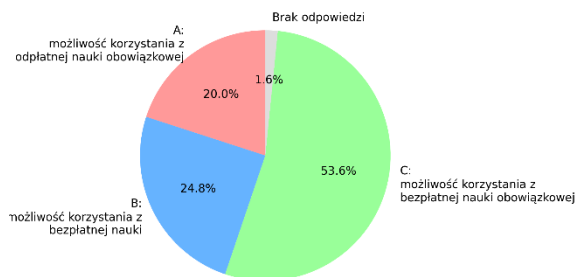
Pytanie 1. Zgodnie z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej, każdy ma prawo do życia:

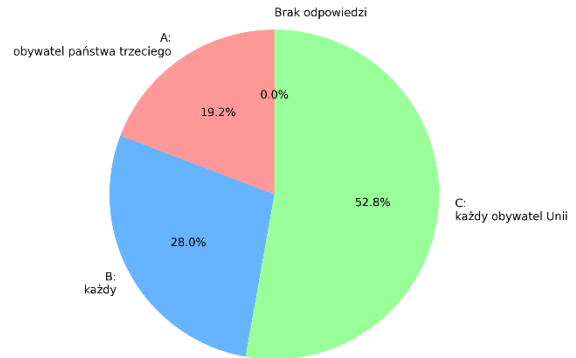
Pytanie 2. Zgodnie z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej, dane osobowe:

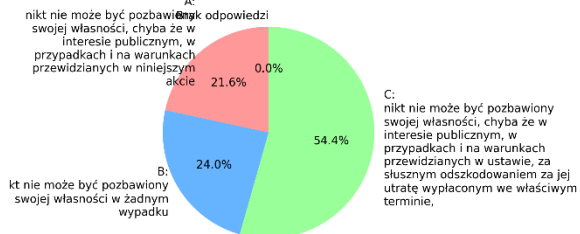
Pytanie 3. Zgodnie z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej, każdy ma prawo do nauki i dostępu do kształcenia zawodowego i ustawicznego, prawo to obejmuje:

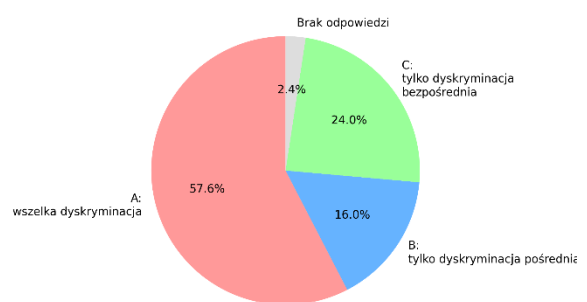
Pytanie 4. Zgodnie z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej, swobodę poszukiwania zatrudnienia, wykonywania pracy, korzystania z prawa przedsiębiorczości oraz świadczenia usług w każdym Państwie Członkowskim, ma:

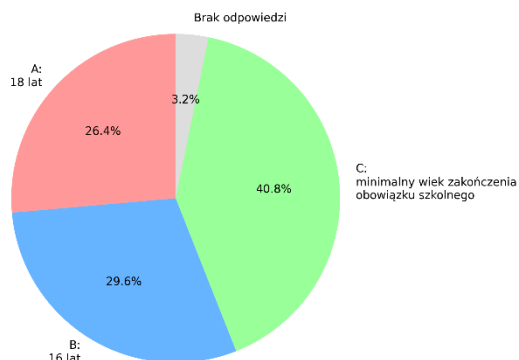
Pytanie 5. Zgodnie z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej, każdy ma prawo do władania, używania, rozporządzania i przekazania w drodze spadku mienia nabytego zgodnie z prawem:

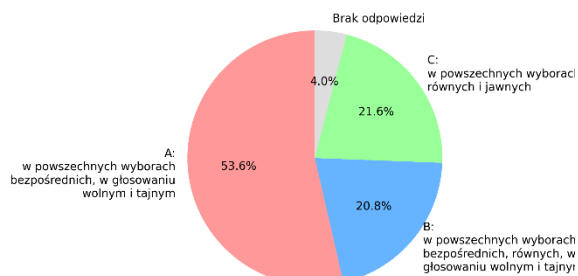
Pytanie 6. Zgodnie z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej, zakazana jest:

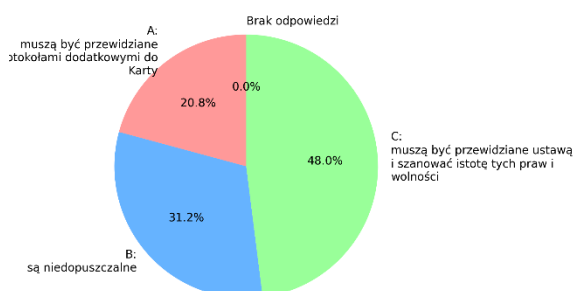
Pytanie 7. Zgodnie z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej, minimalny wiek dopuszczenia do pracy nie może być niższy niż:

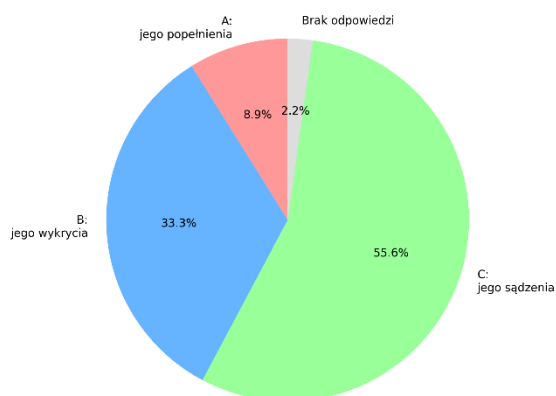
Pytanie 8. Zgodnie z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej, członkowie Parlamentu Europejskiego są wybierani:

Pytanie 9. Zgodnie z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej, wszelkie ograniczenia w korzystaniu z praw i wolności uznanych w niniejszej Karcie:

Pytanie 10. Zgodnie z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej, nikt nie może zostać skazany za popełnienie czynu polegającego na działaniu lub zaniechaniu, który według prawa krajowego lub prawa międzynarodowego nie stanowił czynu zabronionego pod groźbą kary w czasie:

ANKIETA 2 – Wiedza o cukrzycy

Cel ankiety

Sprawdzenie podstawowej wiedzy uczestników na temat cukrzycy, jej objawów, przyczyn, leczenia i profilaktyki.

Ogólna analiza wyników

W porównaniu do ankiety 1, uczestnicy ankiety 2 wykazali się **znacznie wyższą wiedzą**, co może wskazywać na większą świadomość problematyki zdrowotnej lub lepsze przygotowanie do tematu.

Najlepiej ocenione pytania:

- Pytanie 14 (glukometr) – aż 84 poprawne odpowiedzi.

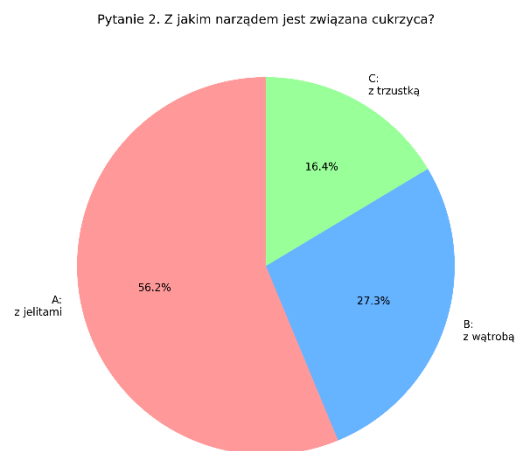
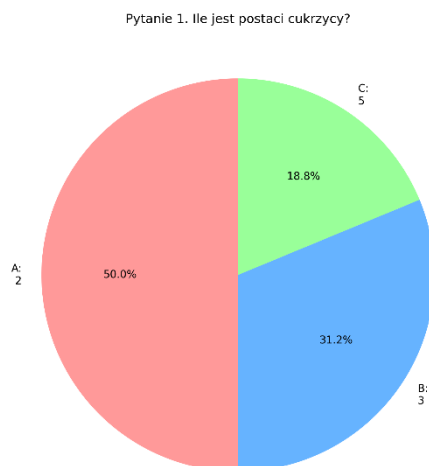
- **Pytanie 3 (najczęstsza postać cukrzycy)** – 56 poprawnych.
- **Pytanie 7 (objaw – glukoza we krwi)** – 56 poprawnych.
- **Pytanie 16 (cukrzyca jako choroba metaboliczna)** – 77 poprawnych.

Pytania sprawiające trudność:

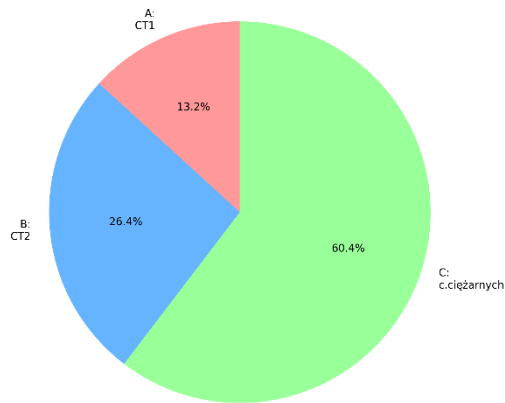
- **Pytanie 1 (liczba postaci cukrzycy)** – poprawnie odpowiedziało tylko 40 osób, 64 wskazały błędnie „2 postaci”.
- **Pytanie 2 (narząd związany z cukrzycą)** – tylko 21 poprawnych odpowiedzi (trzustka), reszta mylnie wskazywała jelita lub wątrobę.
- **Pytanie 20 (poziom HbA1c)** – odpowiedzi rozłożyły się równomiernie, co wskazuje na brak pewności u respondentów.

Wnioski:

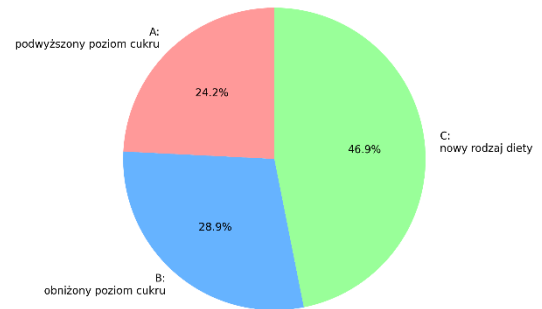
- Uczestnicy wykazali się dobrą wiedzą ogólną o cukrzycy, szczególnie w zakresie rozpoznawania objawów, wpływu diety, działania insuliny oraz definicji cukrzycy.
- Potrzebne jest **pogłębienie wiedzy w zakresie mniej oczywistych, ale bardzo istotnych informacji klinicznych**, takich jak typy cukrzycy czy poziom HbA1c.
- Warto rozważyć **krótkie kampanie edukacyjne (np. plakaty, prezentacje, webinary)**, które przypominają najważniejsze informacje o cukrzycy, jej leczeniu i profilaktyce.

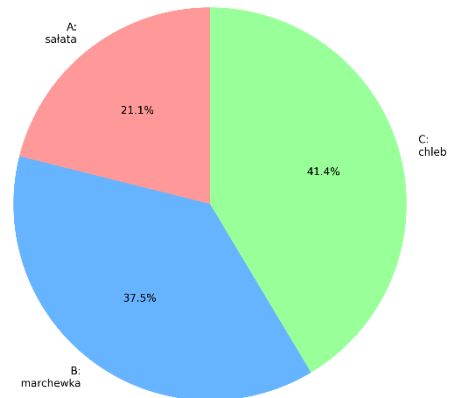
Pytanie 3. Najczęstsza postać cukrzycy to?

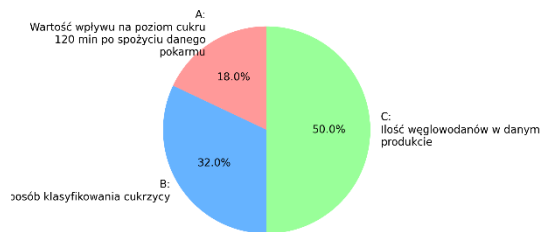
Pytanie 4. Co to jest hiperglikemia?

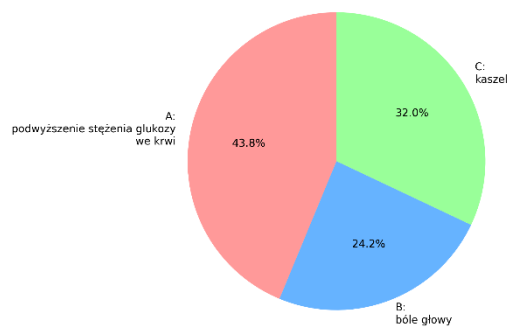
Pytanie 6. Co ma najwyższy indeks glikemiczny?

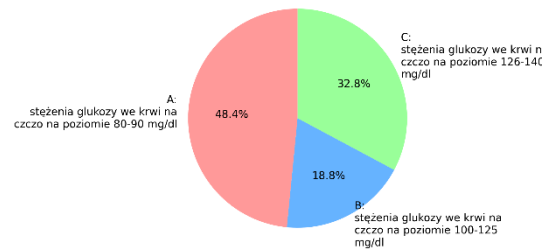
Pytanie 5. Co to jest indeks glikemiczny?

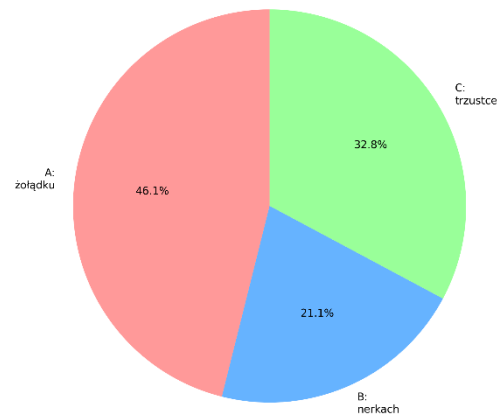
Pytanie 7. Jeden z objawów cukrzycy to?

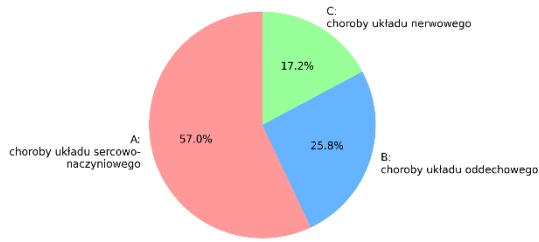
Pytanie 8. Stan przedcukrzycowy określany jest w przypadku:

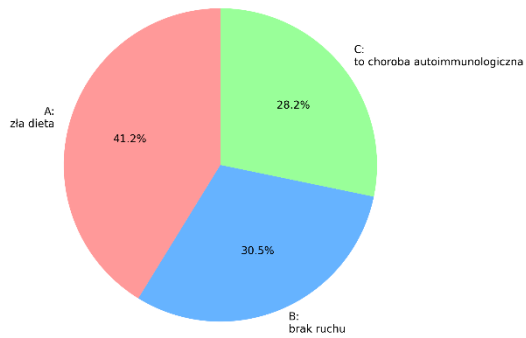
Pytanie 10. Insulina jest produkowana w:

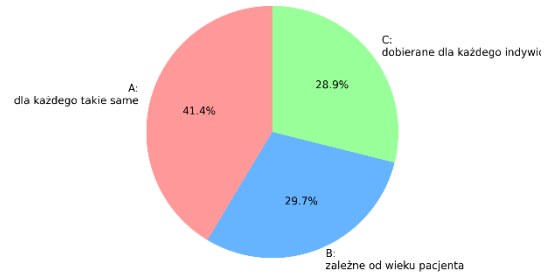
Pytanie 9. Jakie są najczęstsze skutki cukrzycy?

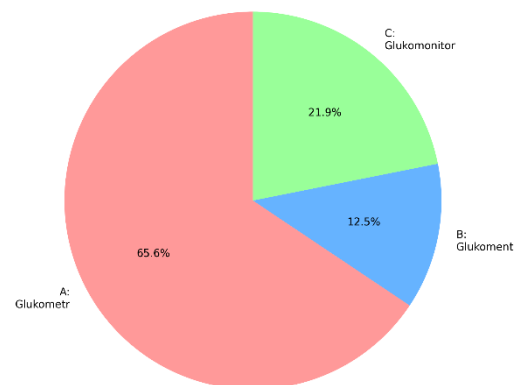
Pytanie 11. Cukrzycę typu 1 wywołuje:

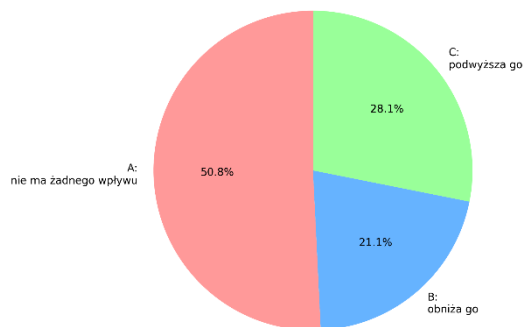
Pytanie 12. Dawkowanie insuliny jest:

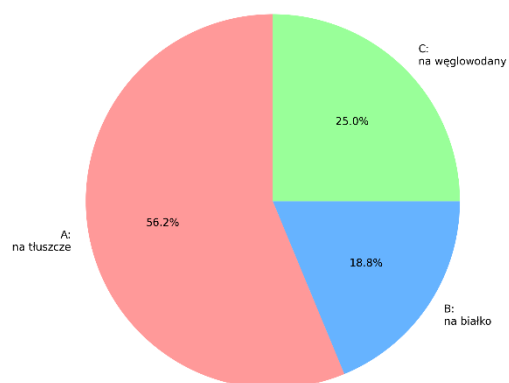
Pytanie 14. Jak nazywa się przyrząd służący do mierzenia poziomu glukozy we krwi?

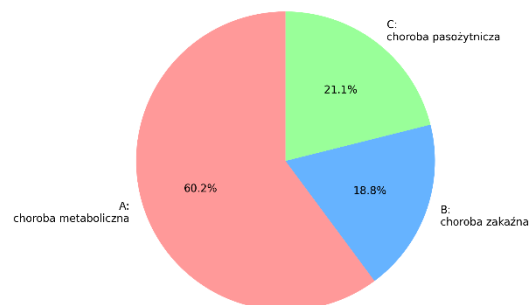
Pytanie 13. Jak alkohol wpływa na poziom glukozy we krwi?

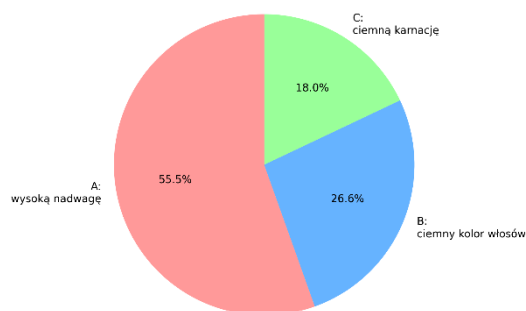
Pytanie 15. Na jakie makroskładniki powinny uważać osoby chore na cukrzycę?

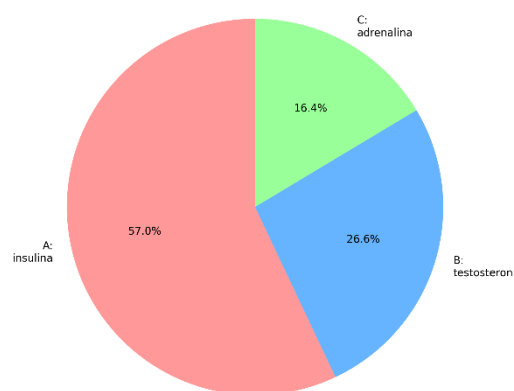
Pytanie 16. Cukrzyca to:

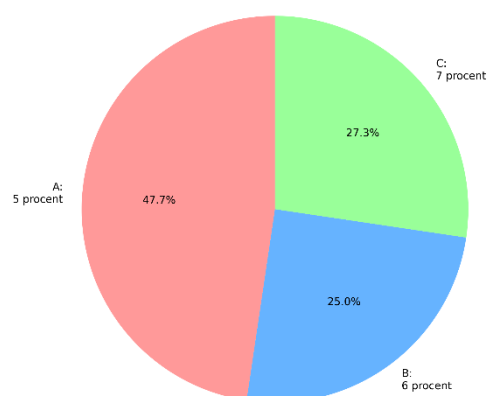
Pytanie 17. Do czynników zwiększających zagrożenie cukrzycą można zaliczyć:

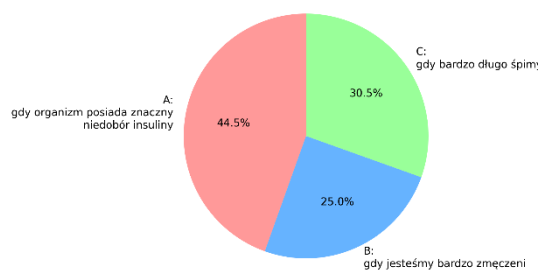
Pytanie 18. Jaki hormon reguluje poziom cukru we krwi?

Pytanie 20. Poziom HbA1c u osób chorych nie powinien przekraczać:

Pytanie 19. Śpiączka cukrzycowa to stan:

Podsumowanie ogólne

- **Ankieta 1** ujawniła potrzebę zwiększenia świadomości w zakresie praw obywatelskich UE.
- **Ankieta 2** wskazuje na stosunkowo dobrą znajomość tematyki zdrowotnej, choć z widocznymi lukami.

Rekomendacja

Kontynuacja edukacji w obu obszarach, przy zastosowaniu atrakcyjnych i praktycznych form przekazu (np. quizy, gry edukacyjne, filmy).